

Vergaderjaar 2016–2017

34 773

Gevolgen van de orkaan Irma

Nr. 2

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 september 2017

De eilanden Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius zijn in de nacht van woensdag 6 op donderdag 7 september getroffen door orkaan Irma. Hierover is uw Kamer op 8 september geïnformeerd (Kamerstuk 34 773, nr. 1). Hierbij is met name op Sint Maarten sprake van ernstige verwoesting en schade aan het grootste deel van de bebouwing. Ook is de vitale infrastructuur aangetast. Hoewel op Saba en Sint Eustatius ook sprake is van schade, is de verwoesting van met name de vitale infrastructuur hier minder groot. Mijn medeleven gaat uit naar de inwoners van St. Maarten, Saba en Sint Eustatius die deze vreselijke nacht hebben moeten meemaken en hun bezittingen en zelfs dierbaren zijn verloren. Onze aandacht en inspanningen zijn er volledig op gericht om Sint Maarten en ook Saba en Sint Eustatius zo snel en goed mogelijk te ondersteunen bij de wederopbouw van hun eilanden.

De afgelopen dagen is de noodhulp aan de eilanden op gang gekomen. Het doet mij deugd om te zien dat verschillende landen en organisaties hieraan een bijdrage leveren.

In deze brief wil ik u informeren over deze Nederlandse inzet en over de actuele situatie rondom de openbare orde en veiligheid op de eilanden. Ook informeer ik uw Kamer met dit schrijven over het instellen van de Ministeriële Commissie Wederopbouw Bovenwindse Eilanden en het instellen van de programma-organisatie Wederopbouw Bovenwindse Eilanden.

Tot slot geef ik met deze Kamerbrief gestalte aan het verzoek van 13 september 2017 van de vaste Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties uit de Tweede Kamerom geïnformeerd te worden over de uitkomsten en resultaten van het werkbezoek dat Zijne Majesteit de Koning, vergezeld door mij, bracht aan Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius.

Noodhulp

De afgelopen dagen heeft de focus van de noodhulpverlening voor de drie getroffen eilanden gelegen op het eerste herstel van de vitale infrastructuur, waaronder het op gang brengen van vliegverkeer, de bereikbaarheid van de havens, herstel van de wegen en waterdistributie. Voor de komende tijd ligt de prioriteit voor Sint Maarten op het verdere herstel van de vitale infrastructuur (vliegveld, zeehaven, gevangenis), waterleidingen, huizen, ziekenhuis, huisartsenpraktijken, apotheken, scholen en het verbeteren van het functioneren van de distributiepunten, zodat de bevolking zo snel mogelijk in staat wordt gesteld haar dagelijks leven weer op te pakken.

Voor Saba en Sint Eustatius geldt dat het dagelijks leven weer voortgang heeft gevonden na het snelle herstel van de primaire infrastructuur als wegen, waterdistributie, elektriciteitsvoorziening, vliegvelden en haven.

In de Rijksministerraad van 12 september is uitgebreid gesproken over noodhulpverlening, handhaving van de openbare orde en over wat nodig is om in de komende periode het openbare leven op de drie eilanden weer zo goed als het kan op gang te brengen. Vastgesteld en onderstreept is dat de landen in het Koninkrijk elkaar hulp en bijstand verlenen, conform de bepaling in het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden. Uitgesproken is dat Nederland (waaronder Bonaire), Curaçao en Aruba doen wat binnen hun mogelijkheid ligt om hulp te bieden. Ook heeft de Rijksministerraad haar dank uitgesproken aan militairen, agenten, hulpverleners en vrijwilligers uit de verschillende landen en delen van het Koninkrijk voor hun inzet.

Nederlandse inzet

Nederland verleent op grote schaal noodhulp. Op hoofdlijnen informeer ik Uw Kamer waar deze inzet op dit moment uit bestaat:

- De eerste noodhulp die is geleverd bestond uit het leveren en verspreiden van rantsoenen, water, maar ook materiaal van het Rode Kruis, het Urban Search and Rescue Team (USAR.NL) en hulpverleners.
- Er zijn een verkenningsgroep en vier reddingsgroepen van USAR.NL op Sint Maarten gearriveerd (in totaal 40 mensen). De afgelopen dagen heeft de verkenningsploeg samen met het United Nations Disaster Assessment and Coordination-team (UNDAC) en de lokale overheid de belangrijkste prioriteiten opgesteld.
- Er is hulp verleend om evacuatie uit te voeren. Tot nu toe werden in totaal ruim 4.000 mensen uit Sint Maarten geëvacueerd, waarvan 1.608 door de Nederlandse krijgsmacht. De evacuatie van mensen met een medische urgentie in de dagen na orkaan Irma is afgerond in nauwe samenwerking met de ziekenhuizen van Bonaire, Curaçao en Aruba. Nederland blijft ondersteuning bieden voor het medisch spoedvervoer van Sint Maarten. Na de medische evacuatie zijn zwaar getroffen gezinsleden van Nederlandse hulpverleners en uitgezonden personeel geëvacueerd. De evacuatie van toeristen is momenteel bezig. Op 15 september is een Boeing 747 van luchtvaartmaatschappij KLM naar Sint Maarten vertrokken om hulpbehoevenden, toeristen van alle nationaliteiten en andere mensen die niet op het getroffen eiland wonen, te evacueren. Het vliegtuig bood plaats aan 268 passagiers en heeft een tussenlanding op Curaçao gemaakt om personeel en hulpgoederen naar Sint Maarten te brengen.
- Defensie brengt momenteel via luchttransport vanuit Curaçao voedsel, water en medisch materiaal naar Sint Maarten. Door BZK is een schip gecharterd dat vanaf Curaçao hulpgoederen naar Sint Maarten brengt.

Aan deze transporten wordt ook ruimschoots bijgedragen door overheden en bevolking van Curaçao, Aruba en Bonaire.

- Inzet van militairen ter plekke. Momenteel zijn ongeveer 550 Nederlandse militairen aanwezig op Sint Maarten. Zij ondersteunen de lokale autoriteiten, bijvoorbeeld bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid, maar ook bij de distributie van water en voedsel. Daarnaast worden ze bijvoorbeeld ingezet voor herstel- en opruimwerkzaamheden.
- Het land Sint Maarten heeft Nederland verzocht om bijstand. Inmiddels zijn 49 personen van de Nationale Politie op Sint Maarten aangekomen om het Korps Politie Sint Maarten te ondersteunen bij politiewerk.
- Nederland stuurt deze week het Joint Support Ship Zr. Ms. Karel Doorman naar het Caribisch gebied. Het schip wordt primair ingezet voor zeetransport van materieel en hulpgoederen. De Karel Doorman breekt daarvoor haar deelname aan de internationale oefening Northern Coast af. Volgens de huidige planning zet de Karel Doorman op woensdag 20 september koers naar het Caribisch gebied, waar het ongeveer twee weken later aankomt.
- Naar verwachting passeert orkaan Maria dinsdagavond lokale tijd Saba en Sint Eustatius. Ter voorbereiding hierop zijn op zowel Saba als Sint Eustatius 13 militairen gestationeerd. Naar verwachting kan Sint Maarten zware regenval te verduren krijgen.
- De Rijksvertegenwoordiger heeft op Bonaire een crisisteam samengesteld die met name de bijstandsverzoeken voor Saba en Sint Eustatius heeft doorgeleid aan defensie en andere betrokken ministeries. Ook is verdere ondersteuning verleend, afgestemd op de hulpvraag vanuit de twee getroffen eilanden van Caribisch Nederland.

Aan bovenstaande inzet zijn kosten verbonden. De financiële omvang van de noodhulp is nog niet bekend. Bij najaarsnota wordt u nader geïnformeerd over de financiële consequenties.

De Nederlandse bevolking heeft duidelijk blijk gegeven van haar betrokkenheid. Voor de nationale hulpactie ten behoeve van de inzet van het Rode Kruis is inmiddels ruim 13,3 miljoen euro opgehaald.

Openbare orde en veiligheid

Naast noodhulp heeft de openbare orde en veiligheid onze aandacht. Op verzoek van de lokale autoriteiten ondersteunt Nederland door met militair- en politiepersoneel zichtbaar aanwezig te zijn op het eiland en beveiligingsopdrachten uit te voeren zoals patrouilleren, ordehandhaving en het begeleiden van evacués. Het Korps Politie Sint Maarten (KPSM) is versterkt met het Korps Politie Curaçao en Korps Politie Aruba en de Koninklijke Marechaussee en Nationale Politie. Ook vanuit Korps Politie Caribisch Nederland en Brandweer Korps Caribisch Nederland is ondersteuning geboden aan de collega's op Saba en Sint Eustatius. De eerste dagen na orkaan Irma was sprake van een ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar inmiddels werpt stevig optreden door politie en militairen tegen onder meer plunderingen vruchten af en is de veiligheidssituatie verbeterd. Ook zijn de afgelopen dagen diverse aanhoudingen verricht.

Politie en het Openbaar Ministerie (OM) Sint Maarten hebben een zero tolerance-beleid afgekondigd. Het KPSM en het OM hebben ruim gecommuniceerd over afdoeningen en de beleidsuitgangspunten daarbij, alsmede over zittingen. Door middel van een snelrechtprocedure zijn taakstraffen opgelegd voor geringere strafbare feiten. Alle aangeboden straffen zijn geaccepteerd en inmiddels zijn deze personen op straat zichtbaar aan het werk onder leiding van de reclassering. Het systeem van

rechtshandhaving en rechtspleging is weer op gang gekomen: ten gevolge van orkaan Irma is er geen enkele verdachte door vormverzuim op vrije voeten gekomen, alle termijnen zijn gehaald en het normale traject loopt inmiddels al weer enkele dagen vanuit één locatie. Aandachtspunt is wel de detentieruimte. Met het Openbaar Ministerie is afgesproken dat zo nodig extra detentiecapaciteit gerealiseerd wordt. Ook voor orkaan Maria communiceert het OM proactief met verduidelijking van het beleid, afspraken over de inzet van de politie direct hierna en sancties.

Nederlandse inzet langere termijn

Het effectief meewerken door Nederland aan de noodzakelijke en spoedige wederopbouw van het land Sint Maarten en de openbare lichamen Saba en Sint Eustatius, ook na de fase van de noodhulp, vereist een stevige inzet van de Nederlandse overheid en coördinatie hieromtrent. Hiertoe heeft de ministerraad op 15 september 2017 besloten een tijdelijke Ministeriële Commissie Wederopbouw Bovenwindse Eilanden in te stellen. Deze Ministeriële Commissie heeft onder meer tot taak de bepaling van: de aard en prioritering van de Nederlandse bijdrage aan de wederopbouw, de rol van Nederland, de EU en andere internationale organisaties en de wijze van betrokkenheid bij wederopbouw en de bestuurlijke, juridische en financiële kaders.

Tevens is onder mijn verantwoordelijkheid de programma-organisatie Wederopbouw Bovenwindse Eilanden ingesteld, onder coördinatie van project Directeur-generaal J.A.J. Leijtens.

Over de wederopbouw van de Bovenwindse Eilanden zal uiteraard waar aangewezen overleg en besluitvorming in de Rijksministerraad plaatshebben.

Verslag werkbezoek 10–12 september

Van zondag 10 september tot en met dinsdag 12 september heeft Zijne Majesteit de Koning, vergezeld door mij, een bezoek gebracht aan Curaçao, Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius.

Het bezoek aan Curaçao op zondag 10 september stond in het teken van de hulpverlening die vanuit Curaçao, met Aruba en Nederland, aan de bovenwindse eilanden wordt verleend. Na een ontvangst door de gouverneur van Curaçao, mevrouw George-Wout, is een bezoek gebracht aan METEO waar een presentatie is gegeven van de voorbereiding van de hulpinzet aan Sint Maarten. Vervolgens heeft op de marinebasis Parera een ontmoeting plaatsgevonden met onder andere de Minister-President van Curaçao, de heer Ruggenaath; daar is ook een presentatie is gegeven over inzet van de verschillende teams van Curaçao over de opvang van evacués en de inzet naar Sint Maarten. Op deze marinebasis hebben de Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied en de procureur-generaal van Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland de actuele inzet van mensen en middelen naar de bovenwindse eilanden in het algemeen en de veiligheidssituatie op Sint Maarten in het bijzonder toegelicht. Vervolgens bezocht de delegatie het ziekenhuis te Willemstad waar patiënten afkomstig van Sint Maarten zijn ondergebracht.

Op maandag 11 september zijn wij op de luchthaven van Sint Maarten, Princess Juliana International Airport, ontvangen door de gouverneur, de heer Holiday, en Minister-President, de heer Marlin, van Sint Maarten. Ter plaatse spraken wij met het operationeel team van de luchthaven en medewerkers van het team. Na een briefing over de actuele situatie zijn de getroffen gebieden bezocht en is op verschillende plekken met noodhulpverleners gesproken. Voorts is in Philipsburg in het ziekenhuis,

het Sint Maarten Medical Centre, met onder andere de medische staf en de medisch directeur gesproken.

Tevens is een bezoek gebracht aan basisschool Asha Stevens, een van de plekken waar noodhulp op het eiland wordt gecoördineerd. Hier hebben ontmoetingen plaatsgevonden met verschillende handhavers van de openbare orde. Op verschillende momenten is er gesproken met getroffen bewoners. Er is gesproken met de Minister van Justitie, vertegenwoordigers van de politie van Sint Maarten en Curaçao, mariniers en marechaussee over de huidige veiligheidssituatie en de handhaving van de orde op het eiland. Ter afsluiting hebben wij een gesprek gehad met de Gouverneur en met de ministerraad van Sint Maarten.

Op dinsdag 12 september zijn Saba en Sint Eustatius bezocht. Op Saba zijn wij ontvangen door de gezaghebber, de heer Johnson. Aansluitend is het crisiscentrum ter plaatse bezocht en gesproken met hulpverleners en getroffen.

Na de aankomst te Sint Eustatius en begroeting door de waarnemend gezaghebber, de heer Woodley, heeft een ontmoeting plaatsgevonden met lokale autoriteiten en hulpverleners. Ook hebben wij gesproken met medewerkers van het elektriciteitsbedrijf die het eiland in zeer korte tijd weer van elektriciteit hebben voorzien.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk